

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **P. P.**

oskarżonego z art.13 § 1k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb z art. 294 § 1 k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 marca 2023 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt II A Ka 402/22

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt V K 40/22,

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania, na podstawie art. 539e § 2
k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić skargę;

2. obciążyć oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

P. P. został oskarżony o to, że

1. w okresie od 28 stycznia 2015 roku do 3 marca 2015 roku w Ł., działając jako osoba upoważniona w imieniu R. Sp. z o.o., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w krótkich odstępach czasu wprowadził pracowników [...] Urzędu Skarbowego [...] w Ł. w błąd co do rzetelności wystawionych faktur VAT, danych i wyliczeń w deklaracjach VAT-7 a tym samym zasadności zwrotu nadwyżki podatku naliczonego od należnego i tym

samym usiłował doprowadzić Naczelnika [...] Urzędu Skarbowego [...] w Ł. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Skarbu Państwa znacznej wartości w łącznej wysokości 281.894 złotych, poprzez przedłożenie w Urzędzie Skarbowym deklaracji dla podatku od towarów i usług VAT-7 i tak:

- w dniu 25 lutego 2015 roku korektę deklaracji za styczeń 2015 roku,
 - w dniu 3 marca 2015 roku deklarację za luty 2015 roku,
- złożonych w ramach działalności R. Sp. z o.o., w których wystąpiono o zwrot nadwyżki podatku naliczonego od należnego, w szczególności w pozycjach odnoszących się do kwot podatku naliczonego, wynikającego z nabyć oraz wartości wewnątrzwspólnotowych dostaw, w wyniku zawyżenia podatku naliczonego podlegającego odliczeniu na skutek zaewidencjonowania w rejestrach zakupu fikcyjnych faktur VAT wystawionych przez F. na rzecz R. Sp. z o.o. numer:
- [...] z 28.01.2015 roku - 143.415,70 Euro netto (606.433,29 zł) i VAT 32.985,61 Euro (139.479,65 zł) za katody niklowe 11.936 kg,
 - [...] z 30.01.2015 roku - 2.2328,92 zł netto i VAT 535,65 zł za usługę transportową Ł.,
 - [...] z 17.02.2015 roku (nota korygująca 23.02.2015 roku) - 146.981,10 Euro netto (614.557,38 zł) i VAT 33.805,65 Euro (141.348,18 zł) za katody niklowe 12.070 kg
 - [...] z 19.02.2015 roku - 2.304,78 zł netto i VAT 530,10 zł za usługę transportową Ł.,

które to faktury VAT nie odzwierciedlały rzeczywistych transakcji gospodarczych a także w wyniku zawyżenia wartości wewnątrzwspólnotowych dostaw towarów, ujętych w rejestrach sprzedaży, a wynikających z faktur VAT wystawianych przez R. Sp. z o.o. na rzecz I. s.r. numer:

- [...] z 29.01.2015 roku - 152.542,08 Euro (645.985 zł) za katody niklowe w płycie 11.936 kg,
- [...] z 18.02.2015 roku - 156.306,50 Euro (654.986,76 zł) za katody niklowe w płycie 12.070 kg,

co jednocześnie stanowiło posłużenie się dokumentami, które poświadczały nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne w postaci istnienia transakcji w celu wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku VAT oraz

przedstawienia w/w dokumentów organom kontrolnym,

tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

II. w okresie od 28 stycznia 2015 roku do 3 marca 2015 roku w Ł., działając jako osoba upoważniona w imieniu R. Sp. z o.o., w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru wprowadził w błąd pracowników [...] Urzędu Skarbowego [...]w Ł. przez podanie danych niezgodnych ze stanem rzeczywistym narażając Naczelnika [...] Urzędu Skarbowego [...]w Ł. na nienależny zwrot nadwyżki podatku naliczonego od należnego małej wartości w łącznej wysokości 281.894 złotych, poprzez przedłożenie w Urzędzie Skarbowym deklaracji dla podatku od towarów i usług VAT-7 i tak:

- w dniu 25 lutego 2015 roku korektę deklaracji za styczeń 2015 roku,
 - w dniu 3 marca 2015 roku deklarację za luty 2015 roku,
- złożonych w ramach działalności R. Sp. z o.o., w których wystąpiono o zwrot nadwyżki podatku naliczonego od należnego, w szczególności w pozycjach odnoszących się do kwot podatku naliczonego, wynikającego z nabyć oraz wartości wewnątrzwspólnotowych dostaw, w wyniku zawyżenia podatku naliczonego podlegającego odliczeniu na skutek zaewidencjonowania w rejestrach zakupu nierzetelnych, fikcyjnych faktur VAT wystawionych przez FTL M. K. na rzecz R. Sp. z o.o. numer:
- [...]z 28.01.2015 roku - 143.415,70 Euro netto (606.433,29 zł) i VAT 32.985,61 Euro (139.479,65 zł) za katody niklowe 11.936 kg,
 - [...] z 30.01.2015 roku - 2.2328,92 zł netto i VAT 535,65 zł za usługę transportową Ł.,
 - [...] z 17.02.2015 roku (nota korygująca 23.02.2015 roku) - 146.981,10 Euro netto (614.557,38 zł) i VAT 33.805,65 Euro (141.348,18 zł) za katody niklowe 12.070 kg
 - [...] z 19.02.2015 roku - 2.304,78 zł netto i VAT 530,10 zł za usługę transportową Ł. ,

które to faktury VAT nie odzwierciedlały rzeczywistych transakcji gospodarczych a także w wyniku zawyżenia wartości wewnątrzwspólnotowych dostaw towarów, ujętych w rejestrach sprzedaży, a wynikających z nierzetelnych faktur VAT

wystawianych przez R. Sp. z o.o. na rzecz I. s.r.o. numer:

- [...] z 29.01.2015 roku -152.542,08 Euro (645.985 zł) za katody niklowe w płycie 11.936 kg,
- [...] z 18.02.2015 roku - 156.306,50 Euro (654.986,76 zł) za katody niklowe w płycie 12.070 kg,

co jednocześnie stanowiło posłużenie się nierzetelnymi fakturami VAT, które poświadczały nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne w postaci istnienia transakcji w celu wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku VAT oraz przedstawienia w/w dokumentów organom kontrolnym,

tj. o czyn z art. 76 § 1 i 2 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt V K 40/22 P. P. został uniewinniony od popełnienia zarzucanych mu czynów. Tym samym wyrokiem uniewinniono także drugiego oskarżonego M. K..

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez prokuratora Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 402/22 uchyłono zaskarżone orzeczenie i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Skargę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach złożył obrońca P. P. zarzucając naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wskutek uznania, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy poddany ocenie respektującej dyrektywę z art. 7 k.p.k. pozwalał na przypisanie oskarżonemu zarzucanych mu czynów, to jest zachodził wypadek o jakim mowa w art. 454 § 1 k.p.k., podczas gdy sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej i mieszczącej się w ramach normy art. 7 k.p.k. oceny zgromadzonego materiału dowodowego a zarzut dowolności tej oceny należy odnieść do rozstrzygnięcia sądu odwoławczego, który niesłusznie uznał, że zachodziły podstawy do wydania wobec oskarżonego wyroku skazującego - a tym samym nie zachodził wypadek opisany w art. 437 § 2 k.p.k. w związku z art. 454 § 1 k.p.k. uprawniający sąd odwoławczy do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu

Apelacyjnego w Katowicach w całości co do oskarżonego P. P. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę prokurator Prokuratury Rejonowej Łódź – Bałuty wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga obrońcy oskarżonego jest bezzasadna.

Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Powiązanie tego przepisu z treścią art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wskazuje, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się wyłącznie do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960). Z powyższego wynika również, że uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego musi jednoznacznie określać, która z przesłanek określonych w art. 437 § 2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu I instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego i wywołane wniesieniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia postępowanie skargowe przed Sądem Najwyższym nie służy zatem ocenie tego, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie w rzeczywistości miało miejsce, a jedynie weryfikacji tego, czy usunięcie stwierdzonego uchybienia jest możliwe tylko w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a także czy czynności, które należy przeprowadzić lub okoliczności, które należy wyjaśnić, na które wskazano w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego, rzeczywiście powinny być przeprowadzone, czy wyjaśnione w postępowaniu przed sądem *a quo*. Przepisy Kodeksu postępowania karnego (Rozdział 55a) o skardze na wyrok sądu odwoławczego nie dają, co do zasady

(poza wypadkami związanymi z bezwzględными przyczynami odwoławczymi), sądowi skargowemu jakichkolwiek uprawnień kontrolnych, upoważniających do merytorycznego ingerowania w toczące się przed sądami powszechnymi postępowanie karne, a tego zdaje się oczekiwać obrońca we wniesionej skardze. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę, nie może więc decydować o merytorycznym wyniku sprawy, a rozstrzyga jedynie to, przed którym sądem ma się nadal toczyć postępowanie karne – przed sądem odwoławczym, czy sądem pierwszej instancji.

W myśl art. 454 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w instancji *a quo* umorzono lub postępowanie. W takim wypadku kontrola skargowa przeprowadzana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym w oparciu o art. 539 k.p.k. obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy "nie może skazać oskarżonego". Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest prawnie dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Dopiero wówczas zaskarżony wyrok podlega uchyleniu a sprawa zostaje przekazana sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (por. uwagi zawarte w uzasadnieniu cytowanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17).

W niniejszej sprawie skarżąca zarzucił Sądowi Apelacyjnemu, że uchylił wyrok Sądu Okręgowego, z rażącym naruszeniem przepisu art. 437 § 2 k.p.k., albowiem w sprawie nie zaistniały przesłanki uzasadniające wydanie orzeczenia kasatoryjnego.

Skarżący zupełnie pomija argumentację Sądu Apelacyjnego, który wyraźnie wskazał, że nie mógł wydać orzeczenia reformatoryjnego i bazował w tym względzie na podstawie regulacji normatywnej zawartej w art. 454 § 1 k.p.k. (s. 6 uzasadnienia). Z uwagi na fakt, że dokonanie przez organ *ad quem* modyfikacji w tym zakresie było - w świetle reguły *ne peius* wynikającej z powołanego przepisu art. 454 § 1 k.p.k. - wykluczone, jedynym możliwym rozstrzygnięciem stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zawarto też stosowne tzw. wytyczne w zakresie ponownego procedowania.

Nie ma racji skarżący, który kwestionuje uchylenie wyroku wskazując, że w sprawie nie zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo, zaś wątpliwości Sądu odwoławczego, wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ogniskowały się wyłącznie wokół kwestii dowolnej oceny dowodów – pomimo, że Sąd Apelacyjny, jak to ujęto, w sposób oczywisty wykroczył poza ramy swobodnej oceny dowodów.

Skarżący pomija argumentację Sądu odwoławczego, który szczegółowo odniósł się do tej kwestii - wskazując, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, a zebrane dowody poddać ponownie wszechstronnej i wnikliwej analizie. Sąd *ad quem* wskazał na motywy, które doprowadziły do uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Odnosząc się do ustaleń Sądu *meriti* podkreślono, że gdyby zebrany w sprawie materiał dowodowy został poddany ocenie respektującej dyrektywę art. 7 k.p.k., to możliwe byłoby przypisanie oskarżonemu zarzucanych mu czynów. W takiej sytuacji uniewinnienie oskarżonego nie mogło mieć miejsca.

Uzasadnienie wyroku Sądu II instancji przekonuje, i podziela to w pełni także prokurator w udzielonej pisemnej odpowiedzi na skargę. Istotnie braki postępowania pierwszoinstancyjnego stały na przeszkodzie zaakceptowaniu wydanego wyroku uniewinniającego P. P. od zarzucanych mu czynów. Procedowanie ponowne stało się więc koniecznością.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.